עה: בהמה המקשה פרק רביעי חולין

וליטעמיך הא דתני רבי חייא בו'. תימה כיון דשמיע ליה בריימתא לימא בריימתא: **בן** פקועה הבא על בהמה מעלייתא הולד אין לו תקנה. מה שפירש בקונטרס דהכי הוא כמי שאין לו אלא סימן אחד מלד אמו ובהמה בחד סימן לא מתכשרה וגם פירש דהאי בתרא לא מצטרף לקמא שאין לך שהייה גדולה יותר מזו וגם פירש דלרב משרשיא ליה הא דאמרינן לעיל ד' סימנים אכשר ביה רחמנא והכל מגומגם דאפילו היתה הבהמה ניתרת בסימן אחד אין להכשיר דאמיב כל סימן וסימן כתליו שחוט ואין (ג) ריב סימן שיהא ראוי לשחיטה ואפילו לא היתה השהייה פוסלת בשחיטה אין שייך להתיר כיון דאלי הגוף של ולד הכא מכח אמו לא נשחט כלל ואפילו מ"ד לעיל ד' סימנין אכשר ביה רחמנא מודה הכא דהתם שחיטת טרפה לא הוה שחיטה אבל כאן הוי כאילו נשחט תליו ומודה נמי לסוגיא דרש פרקין (לעיל דף סט.) גבי מהו לחוש לזרעו של עובר (ד) דמשמע ב) דעובר הוצא אין לו תקנה בשחיטה דהתם הסימנין כשחוטין ושוב אין בני שחיטה להתיר כלום ולפירוש הקונטרס טולה ההיא סוגיא דלא כווותיה וזה דוחק:

דנפל דובא עליה בו' זיל שחטיה.

תע"ג דאבר כרבנן לא אסר מטוס דרוסת הזאב דדוקא בשחיטה גזרו דמיפרסמא אבל טרפות דידיה לא מיפרסמא כל כך ובקונטרס פירש נמי ולא היה עוד יכול לחיות ואפילו הכי שרי וכן נראה דלא על מנס השמיענו דנפל דוכא עליה:

והא אמר רבין אמר רבי חנינא הלכה כר"ש שוזרי. לא מייתי לה אלא מטוס ולא עוד דאי לאו הכי מאי אלימא דרבין מדזעירי:

אנא כי האי סברא אי. וכן קי"ל דאפיק כאן הלכה למעשה ואהאי דמסיגן להדליק בשבת בכל שמנים אע"ג דר"ש שוזרי קאמר בפ' במה מדליקין (שבת דף כו.) ד)בעיטרן ובנפט דוקא דאי אף בעיטרן קאמר היינו ת"ק: **אף** בחול שואלו ואוכלו על פיו. בירושל' מפרש שאימת דימוע על ע"ה דכיון שהופרש ממון בעייו יותר כשחוזר ומתערב ובטעמא דת"ק דלא שרי אלא בשבת פליגי בירושלמי חד אמר מפני כבוד שבת וחד אמר מפני שאימת שבת עליו והוא אומר אמת ופריך מי אימת שבת עליו הא דתניא מוצאי שבת לא יאכל עד שיעבר ואי אומר אמת אמאי לא יאכל ד)מפני ג) שאין שבת עליו בחימה ולמ"ד מפני כבוד שבת ל"ל שואלו ע"י עילה ד)(עולה) ויורד פריך תניא שואלו בחול לא יאכל בשבת ולמאן דאמר מפני כבוד שבת אמאי לא יאכל בשבת וקאמר לא אמרו אלא בשונג אבל במזיד אסור דתניא ושכח לעשרו אלא

ליט: **והיולא בשיירא.** למדברות: **המסוכן.** מתוך מליו: **תרומת מעשר של דמאי שחורה לתקומה.** והרי הן מדומעין שאין תרומה עולה אלא בחחד ומאה [תרומות פ"ד מ"ז] וכאן אין כאן אלא מאה והרי הוא הפסד גדול: **אף בחול.** דהואיל ואין כאן תקנה הקילו לו חכמים לסמוך על עם הארץ לשואלו אם עשר נאמן על המעשרות ושכח לעשרו דמאי שואלו בשבת דמשום כבוד שבת התירו לו לסמוך עליו אם אמר לו עשרתים יאוכל על פיו אותה שעודה לבדה ונמוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר הדר קתני לה דרבי שמעון שזורי:

מתני'

טעון שחיטה. להתירו בחמילה דבשחיטת אמו טרפה אינו מיתר דלא"כ הוה ליה כאחד מאיברי: **וחייב בזרוע והלחיים והקבה.** הזמנ) קרינא ביה: **ואם מת.** בלא שחיטה: **טהור מלטמא.** דשחיטת אמו מטהרתו: **כר"מ.** קס"ד לרבנן לא מהניא ליה שחיטה דידיה כלל דהא ב)שוחט ועומד הוא: **כבר מצאו מת.** בעמי אמו קאמר וכולה ר"מ אמרה דמודה ר"מ בבן ט' מת דשחיטת אמו מתירתו וזה שאמו טרפה היא א) מתירתו מיהא מידי נבלה כאחד מאיבריה: **אלא לדידך.** דלא מהדרת לי כבר מצאו קאמינא קשיא: **ד' סימנים.** וכולה בבבן ומודו רבנן דאם בא לשחטו שוחט ומועיל לו ולא (ב) אמר שחוט ועומד הוא: **אשכחיה ר' אסי.** לר' זירא: **ישר.** שפיר קאמרת דד' סימנין בסברן כו וכן אמר רבי יוחנן: **מכלל דפליג עליה ריש לקיש.** בעיא בעי מייניה שמעת שנחלק עליו: **מישמא הוה שבי ליה.** מנהגו של ריש לקיש כשאומר רבי יוחנן שמועה שאינו מודה לו שהה ריש לקיש שעה או שתים קודם שיחלוק עליו אולי יחזור בו ובתוך כך יצא רבי אסי ולא שמע אם נחלק עליו: **משמא הוה שבי.** שותה מים היה כשאומר רבי יוחנן ובתוך כך יצא רבי אסי: **הפרים.** עמד על פרסותיו. לת"ק כיון שהלך טעון שחיטה מדרבנן אמאי לחלופי לאכול בהמה בלא שחיטה: **לדבריי דאמר.** חגיגה הוא באומו ואת בנו (לקמן דף עח:) דקאמר טהג בזכריס: **אין לו תקנה.** שהרי הוא כמי שאין לו אלא סימן אחד מלד אמו שהסימן השני שחוט ועומד הוא שאין שחיטה נוהגת בו ובהמה בחד סימן לא מיתכשרה והאי סימנא בתרא לא מצטרף לקמא שאין לך שהייה גדולה מזו שהרשאון שחוט משנולד ולית ליה לרב משרשיא הא דאמרן לעיל ד' סימנים אכשר ביה רחמנא: **הכל מודים.** ת"ק דפליג אדר' זעירי ומלריך שחיטה להפרים ע"ג קרקע מדרבנן בהאי מודי: **מידכר דבירי.** קול יולא עליו מאז קלוט זה בן פקועה הוא ומתוך שתמהין על קליטותו זוכרין את כל דבריו: **הכי גרסינן איכא דאמרי אמר אביי הכל מודים בקלוט ובן פקועה.** ואותה קלוטה פקועה היתה וזה הקלוט נמלא בה: **הוה ליה בן פקועה.** שנתקייס וגדל: **דנפל דוכא עליה.** הזאב טרפו ולא היה יכול עוד לחיות: **זיל שחטיה.** כרבנן דאמרי הפרים ע"ג קרקע טעון שחיטה: **ואפילו רבי יוחנן לא.** קא פליג עליה דזעירי אלא בבנו: **כמסוכן וכתרומה מעשר של דמאי.** ותו לא ושמעינן מינה דהפרים על גבי קרקע טעון שחיטה: **דיולא בקולר.** שנתחייב מיתה למלכות: **כאבו.** אף על גב דלא אמר תנו דעתיה שיתנו לה ועשאן שלומים אף לגרס אלא שהיה בהול על נפשו: **והמפרש.** מן הייסוב כמסוכן. מתוך מליו: **תרומת מעשר של דמאי שחורה לתקומה.** והרי הן מדומעין שאין תרומה עולה אלא בחחד ומאה [תרומות פ"ד מ"ז] וכאן אין כאן אלא מאה והרי הוא הפסד גדול: **אף בחול.** דהואיל ואין כאן תקנה הקילו לו חכמים לסמוך על עם הארץ לשואלו אם עשר נאמן על המעשרות ושכח לעשרו דמאי שואלו בשבת דמשום כבוד שבת התירו לו לסמוך עליו אם אמר לו עשרתים יאוכל על פיו אותה שעודה לבדה ונמוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר הדר קתני לה דרבי שמעון שזורי:

מתני'

דבשר בקולר. ליהרג בקולר. ליהרג בקולר. **היוצא** בקולר. ליהרג בקולר. **הרי אלו יכתבו** ויתנו: דמתון טלרתו שהוא כהול על נפשי לא הספיק לגמור דברי ומעיקרא לכתבו ותנו מתכון (כתובות נה: וכ"ר ג"מ יג.) דמסתמא גלי דעתיה מדאמר כתבו ולבסס נתיבה לקמר. מטוס דיולא ליהרג, דלא ניחא ליה לתיקון דבר יבש (מחות ל:). **אף המסוכן.** חילה (ג"מ סה:) הנוסס, דאמרינן לא אמר כתבו אלא ליתנו דאחל ומסוכן הוא לא נתכוין נתכון (רשב"ם ב"ב קמו:). **תרומת** שם) אי: המסוכן קרוב למיתה שדעתו שיתבו ויתנו. ולפשוט את אשתו מן הייסוב נתכוין (רשב"ם ב"ב קמו:). **תרומת** מעשר של דמאי. ריש דבא מתני' הכי איתא כמה' דמאי מלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח ולא עשרן דמאי שואל בשבת ואוכל על פיו ולמוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר, תרומת מעשר של דמאי שחורה כו' וה"ס בשבת שאין לו מה יאכל לאינו יכול לתרום בשבת והקילו חכמים אלא משום עונג שבת דאחל ודמאי דרבנן ורוב עמי הארץ מעשרין הן שואלו ודמאי דרבנן אינו אלא מלוקח דעכשיו אין לה תקנה דכיון דנקרא עליה שם תרומה מדמעת ואוסרת את החולין כגון אמר ר"ש שזורי דלף נחול סומך על המוכר משום הפסד חולין ושואלו אם הפרים מעשר קודם שמכרו לו ואוכל על פיו, דנמלאת שלא חלה על זה שם תרומה דבבר נפטר (מחות ל:).

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ב מהלכות מאכלות אסורות ה"ז]:

סב ב מיי' פ"ה מהל' מלכים אסורות הל' יד סמג לאוין קלו טוש"ע י"ד סי' יג סעיף ג וסי' סד סעיף ב:

סג ג טוש"ע שם סי' יג סעיף ד:

סד ד ה טוש"ע שם סעיף ב:

סה ו ז ח מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' יג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעיף טו:

סו ט מיי' פי"ב מהל' מעבר הלכה ד:

שיטה מקובצת

ג) בקלוט בן פקועה שמותר. נ"ב עי' תוס' בכורות דף ו' ע"א:

ד) לזרעו של עובר דמשמע דאבר היוצא אין לו תקנה: ה) אמאי לא יאכל (מפני מאחר (שאין) [שיום] שבת עליו באימה:

רבינו גרשום

ואם מת טהור מלטמא במשא כרבנן. כלומר דעובר ירך אמו הוא וכשם דשחיטת טרפה מטהרתה מידי נבלה כך מטהר את העובר מידי נבלה: הא לא קשיא ר' חייא אם כבר מצאו מת קאמר. אם כבר מצאו מת מעיקרא דהוא לדברי הכל עובר ירך אמו כדחזינן במתני' מצא בה בן ט' מת קורעו ומוציא את דמו אלא לדידך קשיא לדידך דאמרת השוחט את הטרפה ומצא בה בן ט' חי טעון שחיטה כר"מ ואם מצאו חי ואח"כ מת טהור מלטמא במשא דעובר ירך אמו הוא כרבנן: לדידי נמי לא קשיא. כלומר כולה ה) כר"מ ומה דאמרי' אם מת טהור מלטמא במשא ד' סימנין אכשר ביה רחמנא אם שחט העובר מותר באכילה ואם לא שחט העובר ושחט את אמו הועיל לו שחיטת אמו לטהרו מידי נבלה: דיתיב ויקאמר לה. להא שמעתא דרב חסדא: איכא דאמרי מישהא הוה שהי ליה ריש לקיש לר' יוחנן ושתיק ליה עד דגמר שנתיה והדר פליג עילויה והוא נפק לבריא קודם שיגמור דבריו ר' אסי ואיכא דאמר מישתא הוה שתי ריש לקיש כי אמר ר' יוחנן להא שמעתא וקודם שיגמור לשתות נפק ר' אסי: הפרים ע"ג קרקע איכא בינייהו. כלומר לת"ק מצא בו בן ט' חי שחיטת אמו מטהרתו ובלבד שלא יפרים ע"ג קרקע ולר"ש שזורי אפי' בן ה' שנים: הכל מודים בקלוט בן פקועה לר"ש שזורי שמותר בלא שחיטה. אפי' בן ה' שנים תרי תמיהי מידכר דבירי אינשי דקלוט ובן פקועה הוא ולא נזדרעו דאי שרינן הא בלא שחיטה שרינן נמי דלא יהא בן פקועה. דתרי תמיהי מידכר דבירי אינשי: מתיר בבנו בלא שחיטה: ר' יוחנן לדברי ר"ש שזורי קאמר. כלומר אנא לא סבירא לי דלא הוא ולא בנו יהא מותר (ובנו) [אלא דאף לר"ש שזורי בנו] אסור: אף המפרש שיש לו סכנה: (ג"מ סה:). ואמר כתבו נט לאשתי. כדי שלא תזקק ליבם (שם יג:) תע"פ שלא אמר תנו (שם סה:). הרי אלו יכתבו ויתנו: דמתון טלרתו שהוא כהול על נפשי לא הספיק לגמור דברי ומעיקרא לכתבו ותנו מתכון (כתובות נה: וכ"ר ג"מ יג:) דמסתמא גלי דעתיה מדאמר כתבו ולבסס נתיבה לקמר. מטוס דיולא ליהרג, דלא ניחא ליה לתיקון דבר יבש (מחות ל:). **אף המסוכן.** חילה (ג"מ סה:) הנוסס, דאמרינן לא אמר כתבו אלא ליתנו דאחל ומסוכן הוא לא נתכוין נתכון (רשב"ם ב"ב קמו:). **תרומת** שם) אי: המסוכן קרוב למיתה שדעתו שיתבו ויתנו. ולפשוט את אשתו מן הייסוב נתכוין (רשב"ם ב"ב קמו:). **תרומת** מעשר של דמאי. ריש דבא מתני' הכי איתא כמה' דמאי מלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח ולא עשרן דמאי שואל בשבת ואוכל על פיו ולמוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר, תרומת מעשר של דמאי שחורה כו' וה"ס בשבת שאין לו מה יאכל לאינו יכול לתרום בשבת והקילו חכמים אלא משום עונג שבת דאחל ודמאי דרבנן ורוב עמי הארץ מעשרין הן שואלו ודמאי דרבנן אינו אלא מלוקח דעכשיו אין לה תקנה דכיון דנקרא עליה שם תרומה מדמעת ואוסרת את החולין כגון אמר ר"ש שזורי דלף נחול סומך על המוכר משום הפסד חולין ושואלו אם הפרים מעשר קודם שמכרו לו ואוכל על פיו, דנמלאת שלא חלה על זה שם תרומה דבבר נפטר (מחות ל:).

מסורת הש"ס

ב) [מוספפת פ"ד ה"ב ע"ס], ג) [גירסת הרא"ש בשם ר"ח הבהמה הזמכה מה קוראים אתים ה"ה ולטעמיך], ד) [ל"ל רבי עקיבא ר"מ], ה) [ברכות מב: וש"נ], ו) שבועות מ. מה:, ז) לעיל סט., ח) מנחות ל:, ט) עיין בספר כעל המאור שמפרש בנו ובן בנו של פקועה ונם מתב שבנו ובן בנו לאו דוקא אלא ר"ל בנו יבת בתו ע"ש, י) [אין לגרוס בתמצתו דשם בהדיא קאמר בתמחות לא: מי קאמר בתמצתו כל מקום שאינה קאמר וכ"כ התי"ט בכלים פ"ה מ"ח דעפ"ז נכונים דברי הוס' ד"ה אלא כי אלא מכיון לי אע"ג דר"ש שזורי קאמר כפ' בתה מדליקין וכי' יהחם בשבת כר"מ הא היא), כ) [תוכיות נה. ושם איתא ר' נתן מנחות ל: ושם איתא ר' יוחנן], ל) נעיין יג: סה: כ"ב קמו: מנחות ל: [עבוד יוסף פ"ד מ"ה], מ) דמלי פ"ד [מ"ח מנחות ל:], נ) [דברים יח], ס) [ל"ל שחוט], ע) [ע"ס מה שכתבתי שם על הגליון ודע דשם בגמ' יכתוב איתא בשמן מקוטות ובנפט במלמלת הר"ש שזורין], פ) גי' רש"ל אמאי לא יאכל מאחר שאיתת שבת עליו ועיין רש"ל,

הגהות הב"ח

(א) נס' דפליג עליה ר"ש בן לקיש איכא דאמרי משכח הוי שכי: (ב) רש"י ד"ה ד' סימנין וכו' ולא אמרי' שחוט: (ג) תוס' ד"ה בן פקועה וכו' כתליי שחוט ואין כאן ריב וכו' הכא מכח אביו לא נשחט כלל: (ד) בא"ד דמשמע דעובר הויא. נ"ב כלומר עובר שהולא אבר נשמה שחיטת אמו:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) רש"י ד"ה כבר וכו' טרפה היא מתירתו וכו'. מלא מתירתו נמחק. וכ"ב מטהרתו כל"ל:

מוסף רש"י

יישר. יפה אמרת (שבת מג.), מכלל דפליג עליה ריש לקיש. בעיא הוא דקא בעי גמרא לאימרא מדקאמר יכן אמר ר' יוחנן מכלל דפליג עליה בר פלוגתיה (שבועות מ.), משהא הוה שהי ליה. כך היה דרכו של ר"ל בשביל ר' יוחנן לומר דבר בכדי המדבר היה שוהה מלהשיב עד שיגמור יוחנן כל לרמו וכל טעם דבריו ואחר"כ היה חולק עליו ויכתוך כך יצא ולא שמע אם נחלק עליו (שם), משהא הוא הוה שתי. ריש לקיש מיתי מגי בגי מדרשא כי אמרה ר' יוחנן לאם מלינתא (שם). הולד אין לו תקנה. שאלה אחיו אין טעון שחיטה כדאמר בתמתי' ותר"ל שחיטת אמו מטהרתו, ומלד אמו טעון שחיטה ומיהו אינו מיתיר בן פקועה מעשר של דמאי. דישא דהא מתני' הכי איתא כמה' דמאי מלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח ולא עשרן דמאי שואל בשבת ואוכל על פיו ולמוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר, תרומת מעשר של דמאי שחורה כו' וה"ס בשבת שאין לו מה יאכל לאינו יכול לתרום בשבת והקילו חכמים אלא משום עונג שבת דאחל ודמאי דרבנן ורוב עמי הארץ מעשרין הן שואלו ודמאי דרבנן אינו אלא מלוקח דעכשיו אין לה תקנה דכיון דנקרא עליה שם תרומה מדמעת ואוסרת את החולין כגון אמר ר"ש שזורי דלף נחול סומך על המוכר משום הפסד חולין ושואלו אם הפרים מעשר קודם שמכרו לו ואוכל על פיו, דנמלאת שלא חלה על זה שם תרומה דבבר נפטר (מחות ל:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com